

Anna Staňková:
The expression of speaker's bias in Czech polar questions

Posudek diplomové práce

Diplomová práce Anny Staňkové se věnuje zjišťovacím otázkám v češtině a vychází přitom z generativního a formálně-sémantického přístupu.

Koncepce práce

Práce je rozdělena na teoretickou a experimentální část. V teoretické části autorka představuje dosavadní poznatky ohledně zjišťovacích otázek, a to jak z hlediska jejich formy, tak jejich sémantiky. Na závěr této části navrhuje autorka vlastní syntaktickou a sémantickou analýzu českých zjišťovacích otázek s negací a také analýzu pohybu slovesa do iniciální pozice v interogativním slovním pořádku. Poznatky představené v teoretické části jsou potom přímo testovány v experimentální části představující vlastní výzkum. Obě části jsou podle mého názoru vzájemně dobře propojené a práce neobsahuje nadbytečné pasáže. Výzkum je koncipován smysluplně a postup výkladu je plynulý.

Koncepci práce hodnotím stupněm **výborně**.

Metodologie a zpracování dat

Experimentální část obsahuje výsledky několika experimentů využívajících úlohu hodnocení přirozenosti vět. Metodologická stránka a zpracování dat jsou celkově na solidní úrovni, přesto zde mám určité, spíše drobnější výhrady a dvě věci mi z textu nejsou zcela jasné.

Nejprve ke dvěma nejasnostem – pro přehlednost bodově.

1. Autorka píše, že se výzkumu zúčastnilo 139 participantů a že 10 z nich bylo vyřazeno, protože nesplnili určitá kritéria. Následně však uvádí, že analýzu provádí na vzorku 75 mluvčích. Není mi zde úplně jasné, proč nebylo zahrnutých zbylých 54 participantů.
2. Autorka rozlišuje „main experiment“, „filler experiments“ a „control experiments“. Moc tomuto rozlišení nerozumím a přijde mi docela matoucí (protože třeba „fillers“ se používá pro označení výplňkových položek, které slouží primárně pro odvedení pozornosti od výzkumného tématu). Je v tomto ohledu škoda, že ty experimenty nejsou ve stručnosti nejprve stručně představeny na začátku experimentální části (ve stylu „filler1 experiment targets...“, „filler2 experiment then focuses on...“ atd.).

Nyní tři drobnější výhrady:

1. Velmi chválím to, že autorka zveřejnila materiály, výsledky a preregistraci na OSF. Myslím ale, že by bylo dobré některé věci doplnit. V první řadě tam u výsledků chybí nějaký průvodní soubor, který bude vysvětlovat jednotlivé sloupce datového souboru. Takto je to poměrně nepřehledné. Podobně i u materiálů by bylo dobré mít nějaký popis, který komukoliv umožní rychlou orientaci (zejména co se týče jednotlivých podmínek). A pak by bývalo bylo dobré dát do diplomky přímý odkaz na projekt v OSF – takto je ho samozřejmě možné najít přes vyhledávání, ale použít DOI anebo prostě webovou adresu by bylo přívětivější.
2. V práci mi trochu chybí nějaká souhrnná diskuse těch experimentů. Chápu, že je to částečně nahrazené částí Conclusion, ale ta je relativně stručná. Přišlo by mi vhodnější mít nejprve podrobnou diskusi těch experimentů a nějakou kritickou sumarizaci všech zjištění a teprve potom spíše stručné závěry shrnující celkové poznatky práce. Zejména ta kritická složka v současné práci trochu chybí (byť na některých místech u jednotlivých experimentů autorka určité problémy zvolené metodologie explicitně tematizuje). Nabízelo by se například zaměřit se na to, nakolik mohl výsledky ovlivnit počet položek v jednotlivých experimentech, jakou roli mohl hrát požadavek představit si stoupavou či

klesavě-stoupavou intonací (a případně další instrukce), jakou roli mohly hrát interindividuální rozdíly mezi mluvčími apod.

3. Grafy uvedené v práci by měly být lépe popsány. Obecně platí pravidlo, že grafické přílohy mají být čitelné samostatně bez nutnosti detailně zkoumat okolní text. To v posuzované práci neplatí vždy. Například je potřeba si najít, čemu odpovídají jednotlivé stupně škály, u grafů 12 a 16 není jasné, jestli jde o průměry pro jednotlivé participanty, anebo o jiné hodnoty. Zároveň u několika experimentů chybí nějaké číselné hodnoty, které by dost pomohly orientaci (zvolené sloupcové grafy sice dobře zachycují celkové rozdělení naměřených hodnot, ale pro orientaci v naměřených rozdílech nejsou zrovna návodné).

Přes tyto připomínky mi metodologická stránka práce přijde ve srovnání s dalšími diplomovými pracemi jako nadprůměrná a hodnotím ji stupněm **výborně**.

Práce s odbornou literaturou

Autorka pracuje jak s klasickou českou literaturou (Daneš, Palková), tak s aktuální literaturou světovou. Celkově je z práce zřejmé, že je v tématu dobře zorientovaná a že je schopná poznatky z předchozí literatury dobře integrovat a navázat na ně vlastním výzkumem. Pozitivně hodnotím i to, že se autorka nedopouští rozvlklých reprodukcí toho, co kdo kdy napsal, ale naopak z literatury spíše vybírá to relevantní pro vlastní výzkumné cíle.

Tuto stránku práce hodnotím stupněm **výborně**.

Formální úroveň práce

Práce je napsána kultivovaně a věcně. Text se čte velmi dobře, výklad je dobře strukturován, formální úroveň práce je vysoká a odpovídá standardům akademického psaní.

Formální úroveň práce hodnotím stupněm **výborně**.

Celkové hodnocení

Jsem přesvědčen o tom, že diplomová práce Anny Staňkové je cenným příspěvkem k otázce fungování zjišťovacích otázek v češtině. K práci mám jen dílčí připomínky, nevidím v ní zjevné nedostatky a navrhuju hodnocení stupněm **výborně**.

V Tübingen dne 13. 6. 2023

doc. Mgr. Jan Chromý, Ph.D.
oponent